

วรรณกรรมคำสอนเขมร ฉบับเกรกาล สู่ ฉบับเกรกาลใหม่

Khmer Didactic Literature Jbab Kekal to New Jbab Kekal

ณภัทร เซาว์นวม / Napat Chawnuam

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
บุรีรัมย์ 31000, ประเทศไทย

Thai Language Department, Faculty of Humanities and Social Sciences
Buriram Rajabhat University, Buri Ram 31000, Thailand

Email: napat.cn@bru.ac.th

Received: April 2, 2022

Revised: April 12, 2022

Accepted: April 13, 2022

Abstract

ฉบับ (jbab) or Version in Khmer literature was a category of dedactive literature. During the 22nd - 25th Buddhist century, there appeared Jbab Kekal and New Jbab Kekal which was a dedactive literature with the same name by adding the word ใหม่, meaning new. This academic article focused on the dedactive literature named *Jbab Kekal* and *New Jbab Kekal*. The purpose of this study was to compare the common characteristics and relationships of the two literatures mentioned above. The results of the study were as follows:

1. The results of the study of history and prosody led to the assumption that *Jbab Kekal* was written in the 22nd Buddhist century without its author. But in *New Jbab Kekal* the year of writing and the author of was stated in 1922 by name 'Phra Bhirom Bhasa U' or Krom Ngui. Both didactive literatures used the same type of prosody, Brahma Giti type. which was a prosody that could only be found in some didactive literature.

2. Results of the study of content *Jbab Kekal* showed that the leading part mentioned the purpose of the composition. The final part inspired descendants to remember the teaching. But in *New Jbab Kekal*, the leading part specify the purpose of composition, the time period that was written and identified the source from *Jbab Kekal*. At the end of the text, the author inspired children to remember and apply the teachings and Identified the author. It ended with the content with the author's prayer. The main concepts of the teachings appeared to be consistent.

3. The results of the study on the use of the words 'not to do' and 'to do' showed that both literatures used the word "don't" more rather than the word "should". But considering the proportion of use of the aforementioned words from *Jbab Kekal* to *New Jbab Kekal*, It appeared that the word 'should' was used in larger proportions. It is a representation of the linguistic dynamics presented in these two dedactic literatures.

The results of the study showed that a wise author who considered the rewriting of the original dedactic literature at different times, would be able to create new works with more complete details by maintaining the distinctive characteristics and main ideas of literature.

Keywords: Khmer Dedactic Literature, *Jbab Kekal*, *New Jbab Kekal*

บทคัดย่อ

จบบ (จบบ) หรือ ฉบับ ในทางวรรณกรรมเขมรจัดเป็นเป็นหมวดหนึ่งของวรรณกรรมคำสอน ช่วงพุทธศตวรรษที่ 22-25 ปรากฏวรรณกรรมเรื่อง ฉบับเกรกาล และ ฉบับเกรกาลใหม่ เป็นวรรณกรรมคำสอนที่ใช้ชื่อเหมือนกัน โดยเพิ่มเติมคำว่า ฐึ แปลว่า ใหม่ ขึ้นมา บทความวิชาการนี้ จึงมุ่งศึกษาวรรณกรรมคำสอนเรื่อง ฉบับเกรกาล และ ฉบับเกรกาลใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะร่วมและความสัมพันธ์ของวรรณกรรมทั้งสองเรื่องดังกล่าว ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการศึกษาประวัติและฉันทลักษณ์ ได้ข้อสันนิษฐานว่า ฉบับเกรกาล แต่งขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 22 โดยไม่ปรากฏผู้แต่ง ส่วน ฉบับเกรกาลใหม่ มีการระบุปีที่แต่งคือ พ.ศ. 2465 ตรงกับช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 แต่งโดยพระภิรมย์ภานุ หรือ กรมมยุย วรรณกรรมคำสอนทั้งสองเรื่องใช้ฉันทลักษณ์ประเภทเดียวกันคือบทพรมคีติ ซึ่งเป็นฉันทลักษณ์ที่พบได้ในวรรณกรรมคำสอนบางเรื่องเท่านั้น

2. ผลการศึกษาการดำเนินเนื้อหา ฉบับเกรกาล เนื้อหาส่วนนำกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการแต่ง เนื้อหาส่วนท้ายกล่าวเน้นย้ำให้บุตรหลานจดจำคำสอน ส่วน ฉบับเกรกาลใหม่ เนื้อหาส่วนนำ ปรากฏวัตถุประสงค์การแต่ง ช่วงเวลาที่แต่งและระบุผู้นำต้นเค้ามาจาก ฉบับเกรกาล ส่วนท้ายตัวบท

ผู้แต่งเน้นย้ำให้ลูกหลานนำข้อคำสอนไปใช้และจบเนื้อหาด้วยการตั้งจิตอธิษฐานของผู้แต่ง โดยเนื้อหาของทั้งสองเรื่องปรากฏแนวคิดหลักของข้อคำสอนสอดคล้องกัน

3. ผลการศึกษาการใช้คำบ่ง ‘ไม่ให้ทำ’ และ ‘ให้ทำ’ พบว่าวรรณกรรมทั้งสองเรื่องปรากฏการใช้คำว่า *อย่า* มากกว่าคำว่า *ควร* เหมือนกัน ทว่าเมื่อพิจารณาสัดส่วนการใช้คำบ่งดังกล่าว จากฉบับแรกกาลสู่ฉบับแรกกาลใหม่ ปรากฏใช้คำว่า *ควร* ในสัดส่วนที่มากขึ้น เป็นสิ่งแสดงถึงพลวัตทางภาษาที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนทั้งสองเรื่องนี้

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการนำต้นเค้าวรรณกรรมคำสอนที่มีอยู่เดิมมาประพันธ์ใหม่ ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ผู้แต่งที่เป็นปราชญ์ย่อมพิจารณาในข้อนี้ จึงสร้างสรรค์ผลงานเรื่องใหม่ที่มีรายละเอียดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยยังคงไว้ซึ่งลักษณะเด่นตลอดจนแนวคิดหลักของวรรณกรรม

คำสำคัญ: วรรณกรรมคำสอนเขมร ฉบับแรกกาล ฉบับแรกกาลใหม่

บทนำ

การก่อเกิดและวิวัฒนาการของสังคมเขมร นำไปสู่วัฒนธรรมที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและการดำเนินชีวิต หนึ่งในนั้นคือการสร้างกรอบคิดและวิถีปฏิบัติเพื่อสร้างคุณค่าแก่ตนเองด้านคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือขัดเกลาคนในสังคม เมื่อวิถีปฏิบัติที่มีกรอบคิดดังกล่าวถูกกำหนดขึ้นและเป็นที่ยอมรับ ส่งผลให้มีการถือปฏิบัติสืบทอดกันต่อมาและบันทึกด้วยลายลักษณ์อักษร ก่อเกิดเป็นวรรณกรรม คำสอน หรือ Didactic Literature สอดคล้องกับคำนิยามตามพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ที่ระบุว่า วรรณกรรมคำสอน คืองานเขียนที่มีจุดประสงค์เพื่อสอนให้ความรู้ ให้คำแนะนำ เผยแพร่หลักธรรมจรรยา ลัทธิหรือปรัชญา (Royal Institute, 2017, p.150) วรรณกรรมประเภทนี้จึงมีหน้าที่โดยปริยายคือเป็นเครื่องมือสื่อสารแง่คิด แนวปฏิบัติอันดีงาม เพื่อนำพาตนเอง วงศ์ตระกูล ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต รวมถึงการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของคนในสังคม

วรรณกรรมคำสอนของเขมรส่วนใหญ่ปรากฏคำนำชื่อเรื่องหรือคำสอนต่าง ๆ ว่า **ច្បាប់** “จบบ่า” หรือที่นำมาใช้ในภาษาไทยด้วยรูปคำ *ฉบับ* โดย ชิง หุก ซี (Khing Hoc Dy, 2003, p.69) นักปราชญ์ชาวกำพูชา อธิบายไว้ว่า **ច្បាប់** หมายถึง ตัวยาววรรณกรรมที่แต่งเป็นคำประพันธ์ร้อยกรอง เพื่อสอนศีลธรรมสำหรับคนทั่วไป ประยูร ทรงศิลป์ (Songsin, 2010, p.1) กล่าวถึง **ច្បាប់** ว่า หมายถึง คำสอนซึ่งนักปราชญ์เขมรเรียบเรียงไว้สำหรับอบรมสั่งสอนคน ทั้งกาย วาจาและใจ ให้ประพฤติปฏิบัติดีงามตามขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาติ ชักนำให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ฝึกหัดตนให้มีความประพฤติดีเพื่อที่จะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในขณะที่ สงบ บุญคล้าย (Bunhloi, 2015, pp.185-186) จัดหมวดวรรณกรรมคำสอนของเขมรเป็น *วรรณกรรมสุภาสิต (ฉบับ)* โดยให้คำนิยามว่า *ฉบับ* หมายถึง แบบอย่าง เอาอย่าง เลียนแบบ แบบแผน และแสดงทรรศนะเพิ่มเติมว่า วรรณกรรมฉบับของเขมร นับว่ามีอิทธิพลต่อชาวเขมรอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และได้นำมายึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เต็มไปด้วยศรัทธา เป็นวิธีสอนศีลธรรมที่แนบเนียนและได้รับผลดียิ่ง ด้วยมีคำประพันธ์ไพเราะ

มีจังหวะสัมผัสสอดคล้องกัน ทำให้จดจำขึ้นใจ และท่องกันติดปาก โดยกวีได้เลือกใช้คำอย่างพิถีพิถันคมคาย กะทัดรัด เข้าใจง่าย

นอกจากนี้ เยาวลักษณ์ อยู่เจริญสุข (Yoojaroensuk, 2016, pp.81-82) ศึกษามิติหญิงชายในวรรณกรรมคำสอน โดยกล่าวถึงวรรณกรรมคำสอนของเขมรที่นำมารวบรวมไว้และมีชื่อเรียกต่าง ๆ ว่า **ฎាប់แฝง ๖** (จับាប់แฝง ๆ) หมายถึง *ฉบับต่าง ๆ* เป็นวรรณกรรมคำสอนที่สถาบันพุทธศาสนาบัณฑิตแห่งราชอาณาจักรกัมพูชารวบรวมพิมพ์เผยแพร่มีจำนวน 13 เรื่อง มีชื่อเรื่องและจุดมุ่งหมายในการสอนดังต่อไปนี้

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมายในการสอน
1	"จับាប់กรม" ฎាប់กษย	สอนสามเณร
2	"จับាប់เกรตีกาล" ฎាប់กฏีกาล	สอนบุตร
3	"จับាប់อริยสัตถา" ฎាប់หวิยสกล	สอนนักเรียน สอนลูกศิษย์
4	"จับាប់สุริ" ฎាប់สุรี	สอนผู้หญิง
5	"จับាប់ปรัส" ฎាប់บุษ	สอนผู้ชาย
6	"จับាប់ขุนมานชุลวน" ฎាប់ธูธธูธ	สอนตนเอง
7	"จับាប់กวนเจา" ฎាប់กูเรต	สอนลูกหลาน
8	"จับាប់พากยจาส" ฎាប់ตฤตาส	สอนบุคคลทั่วไป
9	"จับាប់ณฎฎาบิดา" ฎាប់บณฎกษิต	สอนบุตร
10	"จับាប់กวนเจาเลบิก" ฎាប់กูเรตแญก	สอนลูกหลาน
11	"จับាប់วิธูธบณฎิต" ฎាប់วิธูธบณฎิต	สอนโอรสของกษัตริย์
12	"จับាប់ตรีเนติ" ฎាប់เทธิ	สอนกษัตริย์ อำมาตย์ ขุนนาง ข้าราชการ และผู้ที่ต้องปกครองคนอื่น
13	จับាប់ราชเนติ หรือ พระราชสมภาร ฎាប់กณฎธิ ฎាប់กณฎสฆ	สอนบุคคลทั่วไป

ภาพที่ 1 ฉบับต่าง ๆ และจุดมุ่งหมายในการสอน
ที่มา: Yoojaroensuk, 2016, p.82

จากข้อมูลวรรณกรรมคำสอน *ฉบับต่าง ๆ* ข้างต้น ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อสอนบุตรหลาน รองลงมาคือใช้สอนผู้ชาย ผู้หญิง สามเณร ข้าราชการบริวาร จากการศึกษาวรรณกรรมคำสอนเขมรของ ประยูร ทรงศิลป์ (Songsin, 2010, p.25) ปรากฏข้อมูลว่าวรรณกรรม *ฉบับต่าง ๆ* แต่ละเรื่องนั้นส่วนใหญ่ไม่ปรากฏข้อมูลผู้แต่งและระยะเวลาที่แต่งขึ้นชัดเจน โดยอาศัยข้อสันนิษฐานจากวรรณกรรมฉบับบางเรื่องที่มีการระบุช่วงเวลาการประพันธ์ว่าทุกเรื่องน่าจะประพันธ์ขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน คือช่วงระหว่างพุทธศตวรรษที่ 22-24 ในขณะที่การจำแนกของ บัญญัติ สาลี (Salee, 2008, pp.10-11) แตกต่างออกไปเล็กน้อย โดยระบุว่าวรรณกรรมฉบับจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ *ฉบับโบราณ* และ *ฉบับใหม่* ฉบับโบราณคือวรรณกรรมคำสอนของเขมรที่ประพันธ์ขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20-22 เช่น ฉบับเกรตีกาล ฉบับกวนเจา ฉบับราชเนติ ฉบับกรม ส่วนฉบับใหม่ คือวรรณกรรมคำสอนของเขมรที่ประพันธ์ขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 23-24 เช่น ฉบับตรีเนติ ฉบับปรัส (ฉบับบุษ) ฉบับสุรี (ฉบับสตรี) ฉบับอริยสัตถา

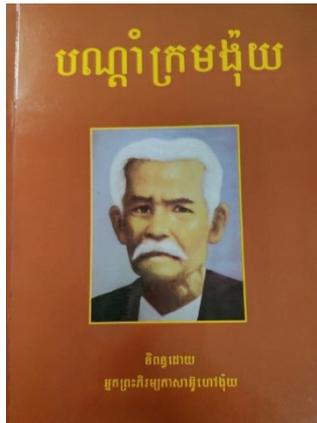
จากการพิจารณาข้อสันนิษฐานยุคสมัยของวรรณกรรมฉบับที่รวบรวมไว้ใน *ฉบับต่าง ๆ* ของประยูร ทรงศิลป์ ร่วมกับการจำแนกยุคสมัยของวรรณกรรมฉบับของ บัญญัติ สาลี ได้ข้อสังเกตว่าวรรณกรรมที่จัดอยู่ในประเภท *ฉบับโบราณ* บางเรื่องที่ถูกนำมารวบรวมไว้ใน *ฉบับต่าง ๆ* น่าจะประพันธ์ขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 ได้แก่ ฉบับเกร็ดกาล ฉบับโกนเงา ฉบับกรม ซึ่ง วรรณกรรมเรื่อง **ฉบับเกร็ดกาล** หรือ *ฉบับเกร็ดกาล* ปรากฏการใช้รูปคำอีกรูปหนึ่งคือ **ฉบับเกรกาล** หรือ *ฉบับเกรกาล* (ออกเสียงว่า จับ-เก-กาล) โดยปรากฏในหมายเหตุของตัวบทวรรณกรรม ในที่นี้ ผู้ศึกษาจะใช้รูปคำ *ฉบับเกรกาล* หมายถึงวรรณกรรมเรื่อง **ฉบับเกร็ดกาล** หรือ *ฉบับเกร็ดกาล* เพื่อให้สอดคล้องกับวรรณกรรมคำสอนที่จะศึกษาเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะกล่าวต่อไป

ฉบับเกร็ดกาล ^(๑)	
บรรดาศักดิ์	
๑- เกร็ดกาลติแปลงเทีย	สกลสุวัตรเจียงอุกเส
เสฐียรุ์ประเภา	บุตรสญูกรอุกเทศเบกล ๑
ภูอเฒ่าเกร็ดเยธา	ธูระกุกอธิตฺตฺร
ไธอ์เชวฺรลง	บุษฺยบุษฺยประเภาธสฺย
มยุตมฺกคเภาติ	กมลเทศาวิจฺจิตฺต
กัฏฺฐิลเฆกจฺจ	ผลฺยชฺเรกเฏกฐิ
ตักโธลอุกัฆ	เชตฺยเชวกรเฐไสฺรภู
อิทธิยเตภาภิ	รกรเฐวฺรเภาเบกล
๒- เฐไสฺรจิลภาภิ	อุภูสฺรไสฺรเชตฺยชฺเร
เฐยลเฐเบกล	ภิลธเฒ่าธูระกุก
อุยฺยอุกัฏฺฐ	เฐไสฺรอุกเฒ่าธเภา
ผิลเฆกคัฏฺฐ	อุกอุกคัฏฺฐ
เฆกคัฏฺฐ	ชฺเรสฺรชฺเรสฺร
อณฺจอุกัฏฺฐ	ชฺเรสฺรคัฏฺฐ
สวเฐชฺเร	บุษฺยสฺรคัฏฺฐ
จลนชฺเร	ชฺเรชฺเรชฺเร

ภาพที่ 2 เนื้อหาส่วนนำเรื่อง **ฉบับเกร็ดกาล** ที่ปรากฏหมายเหตุรูปคำ **เกรกาล** (เกรกาล)
ที่มา: <https://watkhmers.org/ฉบับเกร็ดกาล>

ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 25 ปรากฏวรรณกรรมคำสอนที่ใช้ชื่อนำว่า **บณฺฑกั** (บณฺฑกั) แปลว่า คำฝากหรือคำสั่งเสีย เช่น เรื่อง **บณฺฑกัตาฬส** (พ.ศ. 2450) หรือ *คำฝากตามาส* และเรื่อง **บณฺฑกักรุชฌู** (ราว พ.ศ. 2465) หรือ *คำฝากกรมงุย* โดยเรื่อง **บณฺฑกัตาฬส** ประพันธ์โดยตามาส (ออกเสียงในภาษาเขมรว่า ตา-เมียฮ) (Khing Hoc Dy, 2007, p.5) มีรูปแบบการดำเนินเนื้อหาเป็นความเรียงร้อยแก้วตลอดทั้งเรื่อง ส่วนเรื่อง *คำฝากกรมงุย* ประพันธ์โดยพระภริมย์ภาชาอุ หรือ กรมงุย (ออกเสียงในภาษาเขมรว่า กรม-งุย) ชื่อเต็มคือ **อุก อุ** (Ouk Ou, 1972, p.121) มีรูปแบบการเรียบเรียงเนื้อหาเข้าลักษณะวรรณกรรมคำสอนประเภทฉบับ กล่าวคือ ผู้แต่งประพันธ์คำสอนเรื่องต่าง ๆ ด้วยรูปแบบฉันทลักษณ์ มีหัวข้อคำสอนปรากฏในหน้าสารบัญของเอกสารตัวบท ดังนี้ (Ouk Ou, 1972, index)

- **ตลับเหล็ก** (จบบาล์กเหล็ก) หรือ **ฉบับเหล็กใหม่**
- **ตลับเหล็ก** (จบบาล์กเหล็ก) หรือ **ฉบับเหล็กใหม่**
- **เสด็จขึ้นเสด็จลง** (เสด็จขึ้นเสด็จลง) หรือ **การรำลึกย่าเตือน**
- **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว** (พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) หรือ **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**
ชาย-หญิง
- **บดนักโทษ** (บดนักโทษ) หรือ **คำฝากกรม**

ภาพที่ 3 หน้าปกหนังสือ *คำฝากกรม* ฉบับจัดพิมพ์โดยพุทธศาสนบัณฑิต พ.ศ. 2515
ที่มา: Napat Chawnuam (2022)

การประพันธ์และเรียบเรียงเนื้อหาของ *คำฝากกรม* ที่ประพันธ์ขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 อยู่ในลักษณะคล้ายกับของวรรณกรรมคำสอน *ฉบับต่าง ๆ* ที่รวบรวมและเผยแพร่ในยุคสมัยก่อนหน้านั้น คือ ช่วงพุทธศตวรรษที่ 22-24 ทั้งนี้ *คำฝากกรม* ปรากฏวรรณกรรมที่ระบุชื่อว่าเป็น ฉบับ อยู่ 2 เรื่อง ได้แก่ **ตลับเหล็ก** (จบบาล์กเหล็ก) หรือ **ฉบับเหล็กใหม่** และ **ตลับเหล็ก** (จบบาล์กเหล็ก) หรือ **ฉบับเหล็กใหม่** มีข้อสังเกตคือ **ตลับเหล็ก** ใช้ชื่อตามฉบับที่มีอยู่เดิม คือ **ตลับเหล็ก** โดยเพิ่มเติมคำว่า **ตลับเหล็ก** ที่แปลว่า ใหม่ เข้าไป (รูปคำ ฤมี ออกเสียงว่า ฤมีย) ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเชิงเปรียบเทียบวรรณกรรม คำสอนที่ใช้ชื่อเรื่องเหมือนกัน คือ เรื่อง **ฉบับเหล็ก** และ **ฉบับเหล็กใหม่**

ประวัติการประพันธ์และฉันทลักษณ์ **ฉบับเหล็ก** สู่ **ฉบับเหล็กใหม่**

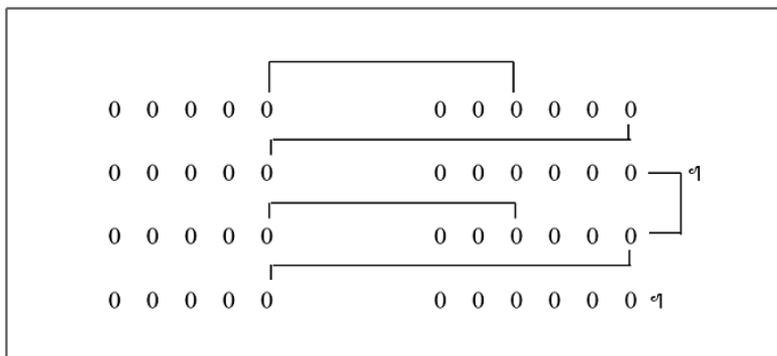
ดังที่ได้ข้อสันนิษฐานว่า **ฉบับเหล็ก** ประพันธ์ขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 22 แต่ไม่ปรากฏว่าผู้แต่งคือใคร ส่วน **ฉบับเหล็กใหม่** มีการระบุชัดเจนว่าผู้แต่งคือพระภริมย์ภาษา หรือ กรมจ้อย โดยผู้แต่งระบุช่วงเวลาการประพันธ์ไว้ในตัวบทอย่างชัดเจนว่าเป็น พ.ศ. 2465 อยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 ดังนี้

(5) ศาสนาพระสมณะ
หกลีบห้าก่าจาย

ได้สองพันสี่ร้อยปลาย
แต่่งอริบายซึ่งผิดถูก

(New Jbab Kekal, 1972, p.62; แปลโดยผู้ศึกษา)

ฉันทลักษณ์ที่ใช้ประพันธ์เรื่องฉบับเกรกกาล คือ บอญญกฤตติ หรือ บทพรหมคีติ จำนวน 36 บท (Songsin, 2010, p.35) บทพรหมคีติมีลักษณะฉันทลักษณ์เทียบได้กับฉันทลักษณ์กาพย์ยานี 11 ของไทย (Phakdeekham, 2007, p.74) มีรูปแบบและฉันทลักษณ์คือ 1 บท แบ่งเป็น 2 บาท โดย บาทที่ 1 มี 2 วรรค วรรคที่ 1 มี 5 พยางค์ วรรคที่ 2 มี 6 พยางค์ และบาทที่ 2 มี 2 วรรค วรรคที่ 1 มี 5 พยางค์ วรรคที่ 2 มี 6 พยางค์ รวม 1 บท มีจำนวน 4 วรรค ส่วนสัมผัสสระ ได้แก่ คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสไปย้งคำที่ 3 วรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสไปย้งคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 ของบาทแรก สัมผัสเชื่อมไปย้งคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ของบทต่อไป (Bunkhloi, 2015, p.47) ดังแผนผังฉันทลักษณ์บังคับบทพรหมคีติ ดังนี้

ภาพที่ 4 แผนผังและลักษณะบังคับบทพรหมคีติ จำนวน 2 บท

ที่มา: Bunkhloi, 2015, p.47

ชื่อฉันทลักษณ์ บทพรหมคีติ มาจากภาษาบาลี หมายถึง บทเพลงแห่งพระพรหม มักใช้แต่งบทบรรยายที่แสดงความทุกข์ ความเวทนา การพร่ำรำพัน เพราะมีสำเนียงเศร้าสร้อย นำมาใช้ในบทแสดงความทุกข์โศก การปลัดพราว เช่น ในเรื่องพระราชสมภาร ปรากฏในบทพรรณนาคความเศร้าโศกจากการปลัดพราวจากนางบุพผาวดี (Phakdeekham, 2007, p.74) ทั้งนี้ ลี งามเตง (Ly-Theam Teng, 1960, p.60) ได้ระบุไว้ว่าบทพรหมคีติพบได้ในวรรณกรรมคำสอนประเภทฉบับบางเรื่อง

ส่วนเรื่องฉบับเกรกกาลใหม่ที่มีการระบุผู้แต่งชัดเจนคือพระภิรมย์ภาษาอุ ใช้ฉันทลักษณ์บทพรหมคีติ ซึ่งเป็นฉันทลักษณ์ประเภทเดียวกันกับเรื่องฉบับเกรกกาล แต่มีสัดส่วนจำนวนบทมากกว่าพอสมควร คือมีจำนวนทั้งหมด 149 บท การปรากฏใช้ฉันทลักษณ์ประเภทเดียวกัน สอดคล้องกับข้อมูลของ ลี งามเตง ข้างต้นที่ว่า บทพรหมคีติ ปรากฏใช้ในวรรณกรรมคำสอนประเภทฉบับบางเรื่องเท่านั้น

ทั้งนี้ วรรณกรรมคำสอนเรื่องอื่นที่ปรากฏร่วมสมัยกับเรื่อง ฉบับเกรกาล คือช่วงราวพุทธศตวรรษที่ 22-24 ส่วนใหญ่ใช้ฉันทลักษณ์ประเภทบทกาคติ ซึ่งมีความหมายหมายถึง การเคลื่อนไปตามทางของกา เป็นฉันทลักษณ์ที่มีท่วงทำนองสม่ำเสมอเปรียบได้กับลักษณะการเดินทางของกา ปรากฏวรรณกรรมคำสอนเขมรที่ใช้ฉันทลักษณ์ดังกล่าว เช่น คำสอนสามเนตร ฉบับอริยสัตถา คำสอนลูกหลาน คำสอนลูกหลานเลบิก คำฝากบิดา โดยสองเรื่องหลัง ได้แก่ คำสอนลูกหลานเลบิกและคำฝากบิดา ปรากฏการใช้ฉันทลักษณ์สองประเภทคือ บทกาคติและบทพรหมคติ โดยใช้บทกาคติมากกว่าบทพรหมคติในเรื่อง ปรากฏวรรณกรรมคำสอนเพียงส่วนหนึ่งที่ใช้ฉันทลักษณ์ประเภทบทพรหมคติทั้งเรื่อง เช่น ฉบับเกรกาล คำสอนเก่า ฉบับดูก่อนมหาชน

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชนบแห่งฉันทลักษณ์ในวรรณกรรมคำสอนของเขมร ช่วงพุทธศตวรรษที่ 22-24 นิยมใช้ฉันทลักษณ์บทกาคติมากกว่าบทพรหมคติ เนื่องจากบทกาคติมีท่วงทำนองสม่ำเสมอ เหมาะสำหรับเป็นวรรณกรรมที่นำมาอ่านเพื่อท่องจำและเป็นคำบอกสอน อย่างไรก็ตามแม้บทพรหมคติถูกนำมาใช้ในการประพันธ์วรรณกรรมคำสอนน้อยกว่าบทกาคติ ทว่าเมื่อพระภิกษุภิกษุภาษาอุประพันธ์วรรณกรรมคำสอน *ฉบับเกรกาลใหม่* ยังคงใช้ฉันทลักษณ์ประเภทเดียวกับเรื่อง *ฉบับเกรกาล* ที่ประพันธ์ขึ้นในยุคสมัยก่อนหน้านี้ แสดงให้เห็นว่านอกจากชื่อเรื่องแล้ว ผู้ประพันธ์ยังคงไว้ซึ่งลักษณะบางประการที่เชื่อมร้อยวรรณกรรมคำสอนเดิมสู่วรรณกรรมคำสอนที่ต่อยอดใหม่ ด้วยการใช้นิยามเดิมในการประพันธ์

ตัวบทและการดำเนินเนื้อหา *ฉบับเกรกาล* และ *ฉบับเกรกาลใหม่*

ฉบับเกรกาล มีจำนวนตัวบท 36 บท ส่วน *ฉบับเกรกาลใหม่* มีจำนวนตัวบท 149 บท ถือว่ามีจำนวนมากกว่วรรณกรรมเดิมราว 4 เท่าตัว เป็นไปได้ว่าการเรียบเรียงและดำเนินเนื้อหาของวรรณกรรมทั้งสองเรื่องย่อมแตกต่างกันในรายละเอียด ด้วยความยาวเนื้อหาที่มากน้อยต่างกัดังกล่าว

การเริ่มต้นเรื่อง *ฉบับเกรกาล* ในสองบทแรกเป็นการแจ้งวัตถุประสงค์การประพันธ์ (เน้นตัวหนาโดยผู้ศึกษา)

(1) <i>เกรดีกาลจากเพรงประพฤติ</i>	<i>สร้างสุจริตไว้นานเนา</i>
<i>เศรษฐีมุ่งสอนเอา</i>	<i>ซึ่งบุตรรักไว้ภายหน้า</i>
(2) <i>ลูกเอยเกรดีแม่บา</i>	<i>จงรักษายึดถือครอง</i>
<i>ดูแลไว้ครรลอง</i>	<i>พึงระวังประโยชน์ยาว</i>

(Johny, 2022, p.1; ฉบับเกรกาล แปลโดยผู้ศึกษา)

จากคำประพันธ์สองบทแรกในฉบับเกรกาล พบว่าบทแรกก็กล่าวว่าเป็นเรื่อง *เกรดีกาล* ซึ่งในตัวบทเชิงอรรถไว้ว่า *เกรกาล* เป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับแนวปฏิบัติอันดีงามเพื่อให้เศรษฐีใช้อบรมบุตรของตนสืบไป บทที่สองเป็นการเกริ่นนำก่อนเข้าสู่ข้อสอนให้บุตรยึดถือเอาเกียรติของวงศ์ตระกูลเป็นที่ตั้ง ดำรงตนตามครรลองและดูแลผลประโยชน์อันกินความถึงทรัพย์สินสมบัติของวงศ์ตระกูลสืบไป

ส่วนการเริ่มต้นเรื่องฉบับเกรกกาลใหม่ สองบทแรกเป็นการแจ้งวัตถุประสงค์การประพันธ์และแจ้งวันช่วงฤดูกาลที่ประพันธ์ ว่าประพันธ์ขึ้นในวันข้างขึ้นเดือนสิบสอง วสันตฤดู เป็นปีที่น้ำหลากจนท่วมต้นกล้าในนาข้าวเสียหาย โดยบทที่ 3 มีถ้อยความกล่าวอ้างถึงฉบับเกรกกาล ซึ่งแต่งขึ้นก่อนหน้านั้น โดยผู้แต่งหยิบยกมาเรียบเรียงใหม่ไว้เป็นคุณประโยชน์ ดังนี้ (เน้นตัวหนาโดยผู้ศึกษา)

(1) นีบทพรหมปราษฎ์ปราย	ข้าอธิบายยกเป็นอย่างไร
มุ่งสอนลูกหลานบ้าง	ผู้สร้างฉบับผิดและถูก
(2) กติกมาสครบข้างขึ้น	ในวสันตฤกษ์ฤดู
น้ำหลากท่วมนาสรูว	เหลืออยู่เพียงซากกล้าใบ
(3) กิรกาลจากเพลงประพฤติ	มีต้นคิดจากเศรษฐี
ข้ายกกิรกาลใหม่นี้	แจ้งคดีเป็นปรมัตถ์

(Ouk Ou, 1972, p.62; ฉบับเกรกกาลใหม่ แปลโดยผู้ศึกษา)

ต่อมาเนื้อหาบทที่ 4 ถึง บทที่ 7 แสดงข้อมูลว่าเรื่องนี้เขียนขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เวลาสองทุ่ม ปีกจอ ตรงกับ พ.ศ. 2495 และมีเนื้อหาโดยสรุปว่าเป็นเรื่องที่เรียบเรียงขึ้นใหม่เพื่อบอกสอนให้บุตรทั้งชายหญิงรู้ผิดถูก ขอให้ฟังเพื่อน้อมนำไปปฏิบัติ และเริ่มข้อคำสอนตั้งบทที่ 8 เป็นต้นไป จนถึง 139 ส่วนข้อคำสอนในเรื่อง ฉบับเกรกกาล เริ่มต้นในบทที่ 3 เป็นต้นไป จนถึงบทที่ 35

ลักษณะข้อคำสอน ฉบับเกรกกาล เริ่มต้นด้วยข้อคำสอนที่เป็นรูปธรรมตั้งแต่การตื่นนอนในเวลาเช้า แล้วออกไปทำกิจวัตรอันเป็นหน้าที่ สะท้อนกรอบคิดเรื่องการฝึกลักษณะนิสัยและสร้างวินัยให้เป็นคนขยันไม่เกียจคร้าน ดังนี้

(3) ธรรมดาคนคือชาติ	ยามเขตื่นคิดควรพลัน
อย่าคร้านนอนอยู่นั้น	จนตะวันขึ้นเต็มดวง
(4) ตกแต่งซึ่งกายา	หาทำนาในขึ้นเช้า
เลี้ยงโคกระบือแล้ว	หาเชือกล้อมไว้จงดี

(Johny, 2022, p.1; ฉบับเกรกกาลใหม่ แปลโดยผู้ศึกษา)

ฉบับเกรกกาลใหม่ เริ่มต้นข้อคำสอนด้วยการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม คือเกียรติยศของพ่อแม่ ต่อมาจึงให้แนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม คือการรักษาภริยา ความประพฤติ ไม่ทำสิ่งผิดกฎหมาย ข้อห้ามต่าง ๆ ข้อสำคัญคือไม่กล่าวโทษผู้มีพระคุณ ดังนี้

(8) ควรอาวรณ์เกียรติแม่พ่อ	ภริยาหนอให้ฝึกฝน
ภริยาใดผิดฉบับพัน	ควรกลับตนละทิ้งไป
(9) แม่พ่อพร้อมด้วยลูก	สามคนผูกเสมอเงา
เห็นผิดอย่าใจเบา	อย่าคาตโทษผู้มีคุณ

(Ouk Ou, 1972, p.62; ฉบับเกรกกาลใหม่ แปลโดยผู้ศึกษา)

บทจบเรื่องฉบับเกรกอล ผู้แต่งกล่าวลงท้ายให้บุตรหลานจดจำคำสอนที่ผู้แต่งได้ถ่ายทอดเป็นโอวาททาน ขอให้คำสอนเหล่านี้บรรลุผล ดังนี้

(36) คำนี้เทียมลูกเฮย
โอวาททานอันแจ้งใจ

ลูกหลานเอยจงจำไว้
ให้สำเร็จคำฝากเทอญ

(Johny, 2022, p.4; ฉบับเกรกอล แปลโดยผู้ศึกษา)

ส่วนท้ายของเรื่อง ฉบับเกรกอลใหม่ ตั้งแต่บทที่ 140 ถึงบทที่ 149 จำแนกเนื้อหาได้ 3 ส่วน ส่วนแรกคือเน้นย้ำให้ลูกหลานจดจำ น้อมนำข้อคำสอนไปใช้เพื่อชีวิตรุ่งเรืองในอนาคต (บทที่ 140-143) ส่วนที่สองคือการกล่าววาระบวว่าผู้แต่งคือ พระภริมย์ภาษาอู (บทที่ 144) และส่วนที่สามคือการตั้งอิच्छฐานของผู้แต่งให้ผลบุญจากการรจนาคำสอนนี้บังเกิดสิริมงคล โภคทรัพย์ และความสุขสวัสดิ์ใต้การดำรงตนในศีลธรรม ทั้งต่อตนเองและวงศ์วานเครือญาติ (บทที่ 145-149) ดังนี้ (เน้นตัวหนาโดยผู้ศึกษา)

(140) ปรำชญ์เผยซึ่งคำสอน
รำพึงในปรัชญา

จงลูกหลานพิจารณา
คลายปัญหานี้ให้แจ้ง

(141) นีฉบับเกรกอลใหม่
ลูกชายมานะมี

ถ้วนความไขเพียงเท่านี้
จำคำดีไปภายหน้า

(142) จากปีจอสืบต่อมา
ยินเสียงคำของพ่อ

ข้าทำนาบรรจุนอ
ไว้ให้ลูกหลานทั่วถ้วน

(143) พ่อถือเพียงคำเก่า
คำจริงทำร้ายขลา

อาวรณ์ตนนักเริ่มชรา
เป็นสำเร็จนี้เองเทอญ

(144) นักปรำชญ์อภริมย์เลื่อง
นาม อู เรียก ญย พ้อง

ยกฉบับใหม่ถ้วนทดลอง
ผูกเป็นฉบับสำหรับชน

(145) ข้าขอตั้งสัจจา
มवलลูกภริยาหนูน

เกิดชาติหน้าขอมิบุญ
บริบูรณ์พร้อมโภคทรัพย์

(146) ขอลาความยากไร้
ของามทั้งรูปกาย

ขอจากหายจตุรบาย
อย่าไกลห่างจากพระพุทธร

(147) ปรัชญาอย่าครั้นคร้าม
ขอพบบริสุทธิศีลนั้น

รู้เริ่มธรรมให้คงมั่น
ทุกข์ดับพลันทั้งโรครภัย

(148) อานิสงส์บุญแห่งข้า
สมบัติสวรรค์ฉิมพลี

สร้างสมมาในโลกนี้
อย่าให้มีซึ่งคลาดคลา

(149) จากชาตินี้กายหน้า
พี่น้องอย่าพลัดพราย

บิดาและมารดาหมาย
อธิบายแจ้งจบเอวัง

(Ouk Ou, 1972, pp.77-78; ฉบับเกรกอลใหม่ แปลโดยผู้ศึกษา)

ใช้คำบ่ง 'ไม่ให้ทำ' และ 'ให้ทำ' ในวรรณกรรมสองเรื่องนี้ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

จากเนื้อหาในส่วนที่เป็นข้อคำถามของเรื่อง ฉบับเกรกอล ปรากฏการใช้คำว่า *อย่า* จำนวน 22 แห่ง และปรากฏการใช้คำว่า *ควร* จำนวน 1 แห่ง ดังตัวอย่างเนื้อหาบางส่วน ดังนี้ (เน้นตัวหนาโดยผู้ศึกษา)

(3) ธรรมดาคนคือชาติ อย่า คร้านนอนอยู่นั้น	ยามเขาคิดคิดควรพลัน จนตะวันขึ้นเต็มดวง
.....	
(6) ให้มีความโลใจ มีดพร้ารู้จักใช้	ทำนาไร่อย่าดูตาย อย่า ให้หายเก็บงตื
.....	
(9) อย่า อ้างมีทรัพย์มาก จับจ่ายจนหมดสิ้น	ไม่ลำบากออกทำกิน แม้จะเก็บแบ่งเก็บไป
(31) ลูกเอยเกียรติแม่พ่อ ทรัพย์นั้นมีคุณค่า	จงรักษาจำทุกวัน ควร รักษาอย่ารั่วไหล

(Johny, 2022, pp.1-4; ฉบับเกรกอล แปลโดยผู้ศึกษา)

สัดส่วนความถี่ของการปรากฏใช้คำว่า *ควร* กับคำว่า *อย่า* คิดเป็น 1 ใน 22 ส่วน แสดงให้เห็นกลวิธีทางภาษาในด้านการใช้คำแสดงข้อคำถามของวรรณกรรมคำสอนนี้ เน้นการใช้คำบ่ง *ไม่ให้ทำ* มากกว่าคำบ่งในลักษณะ *ให้ทำ*

เนื้อหาในส่วนที่เป็นข้อคำถามในเรื่อง ฉบับเกรกอลใหม่ ปรากฏการใช้คำว่า *อย่า* จำนวน 70 แห่ง และปรากฏการใช้คำว่า *ควร* จำนวน 10 แห่ง ดังตัวอย่างเนื้อหาบางส่วน ดังนี้ (เน้นตัวหนาโดยผู้ศึกษา)

(8) ควร อาวรณเกียรติแม่พ่อ กิริยาใดผิดฉบับพัน	กิริยาหนอให้ฝึกฝน ควร กลับตนละทิ้งไป
(9) แม่พ่อพร้อมด้วยลูก เห็นผิด อย่า ใจเบา	สามคนผูกเสมอเงา อย่า คาดโทษผู้มีคุณ

(Ouk Ou, 1972, p.62; ฉบับเกรกอลใหม่ แปลโดยผู้ศึกษา)

สัดส่วนความถี่ของการปรากฏใช้คำว่า *ควร* กับคำว่า *อย่า* คิดเป็น 1 ใน 7 ส่วน แสดงให้เห็นกลวิธีทางภาษาในด้านการใช้คำแสดงข้อคำถามของวรรณกรรมคำสอนนี้ เน้นการใช้คำบ่ง *ไม่ให้ทำ* มากกว่าคำบ่งในลักษณะ *ให้ทำ* เช่นเดียวกับ ฉบับเกรกอล อย่างไรก็ตาม ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่าใน ฉบับเกรกอลใหม่ ปรากฏการใช้คำว่า *ควร* ในสัดส่วนที่มากขึ้น เมื่อเทียบกับเรื่อง ฉบับเกรกอล

การใช้คำแสดงค่าบ่ง *ไม่ให้ทำ* และ *ให้ทำ* ที่ปรากฏในวรรณกรรมทั้งสองเรื่องดังกล่าว แสดงถึงขนบการประพันธ์ วรรณกรรมคำสอนและพลวัตทางภาษาที่ปรากฏในวรรณกรรมต่างยุคสมัย กล่าวคือ ฉบับแรกกาลที่สันนิษฐานว่าแต่งขึ้นช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 และฉบับแรกกาลใหม่ที่แต่งขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 25 ผู้แต่งฉบับทั้งสองเรื่อง เลือกใช้คำว่า *อย่า* มากกว่าคำว่า *ควร* เป็นสิ่งสะท้อนขนบการใช้คำแสดงการห้ามในวรรณกรรมฉบับซึ่งเป็นวรรณกรรมคำสอน ทั้งนี้ การปรากฏใช้คำว่า *ควร* ในสัดส่วนที่มากขึ้นจากฉบับแรกกาล สู่อันดับแรกกาลใหม่ เป็นสิ่งแสดงถึงพลวัตทางภาษาที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนทั้งสองเรื่องดังกล่าว โดย วรรณกรรมคำสอนที่แต่งในช่วงหลัง แสดงถึงท่าทีและน้ำเสียงที่อ่อนปรนต่อผู้อ่านหรือนัยหนึ่งคือ *ผู้ถูกอบรมสั่งสอน* มากกว่าวรรณกรรมคำสอนที่แต่งขึ้นในสมัยก่อนหน้า

สรุป

ฉบับแรกกาล และ *ฉบับแรกกาลใหม่* วรรณกรรมคำสอนของเขมรที่สร้างขึ้นต่างยุคสมัยกันราวสามร้อยปี คือ ช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 และพุทธศตวรรษที่ 25 ปรากฏลักษณะร่วมและแตกต่างกันที่แสดงถึงพลวัตตลอดจนพัฒนาการการประพันธ์วรรณกรรมคำสอนของเขมร ได้แก่ ฉันทลักษณ์และประวัติความเป็นมา การดำเนินเนื้อเรื่อง การใช้คำบ่ง *‘ไม่ให้ทำ’* และ *‘ให้ทำ’* ที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนทั้งสองเรื่องนี้

ฉันทลักษณ์ที่ใช้ประพันธ์ *ฉบับแรกกาล* และ *ฉบับแรกกาลใหม่* คือ บทพหุหมคติ ซึ่งเป็นฉันทลักษณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนของเขมรในยุคสมัยร่วมกันเพียงบางเรื่อง โดยฉบับแรกกาลมีเนื้อหาสั้นกระชับกว่าฉบับแรกกาลใหม่ คือ 36 บท ส่วนฉบับแรกกาลใหม่มีความยาว 149 บท พระภิรมย์ภาษาของผู้แต่งฉบับแรกกาลใหม่ ได้ระบุชัดเจนว่านำต้นเค้ามาจากเรื่องฉบับแรกกาลที่มีอยู่เดิมมาเรียบเรียงและแสดงอรรถาธิบายเพิ่มเติม นอกจากนี้ ผู้แต่งได้เพิ่มเติมข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ช่วงเวลาที่แต่งและชื่อผู้แต่งไว้ในตัวบท ซึ่งใน *ฉบับแรกกาล* ของเดิมไม่ได้ระบุไว้ ถือเป็นารเพิ่มความสมบูรณ์ของผลงานด้วยการระบุข้อมูลศักราชที่แต่งคือ พ.ศ. 2465 และระบุชื่อผู้แต่งอย่างชัดเจนในงานประพันธ์ที่แต่งขึ้นใหม่

การดำเนินเรื่องเนื้อหาตัวบทของฉบับแรกกาล มีส่วนนำสามบทแรกก่อนขึ้นต้นข้อความกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการแต่งแต่ไม่ได้กล่าวถึงช่วงเวลาการแต่งและไม่ได้ระบุว่าใครคือผู้แต่ง และเริ่มต้นข้อความด้วยการแนะนำข้อควรปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมคือการตื่นแต่เช้าตรู่เพื่อทำหน้าที่ของตนเอง แล้วจึงแสดงข้อความต่าง ๆ เนื้อหาส่วนท้ายกล่าวเน้นย้ำให้บุตรหลานจดจำคำสอน พร้อมทั้งขอให้คำสอนเหล่านี้บังเกิดผล ส่วนฉบับแรกกาลใหม่ เนื้อหาส่วนนำก่อนเริ่มเข้าสู่ข้อความปรากฏวัตถุประสงค์การแต่ง ช่วงเวลาที่แต่งและระบุผู้นำต้นเค้าจากฉบับแรกกาลมาเรียบเรียงเป็นฉบับแรกกาลใหม่ เริ่มต้นข้อความด้วยการกล่าวถึงสิ่งที่เป็นามธรรม คือเกียรติของมารดา บิดา แล้วจึงเข้าสู่ข้อความต่าง ๆ ส่วนท้ายตัวบทผู้แต่งเน้นย้ำให้ลูกหลานจดจำและนำข้อความไปใช้คล้ายกับฉบับแรกกาล โดยได้ระบุว่าผู้แต่งคือพระภิรมย์ภาษาอู และจบเนื้อหาด้วยการตั้งจิตอธิษฐานของผู้แต่ง ขอให้ตนเองและวงศ์ญาติได้รับผลบุญกุศลตลอดจนมีความสุขความเจริญจากการเรียบเรียงและเผยแพร่วรรณกรรมคำสอนนี้

การใช้คำแสดงค่าบ่ง ‘ไม่ให้ทำ’ และ ‘ให้ทำ’ ที่ปรากฏในวรรณกรรมทั้งสองเรื่องดังกล่าว แสดงถึงขนบการประพันธ์วรรณกรรมคำสอนที่ปรากฏในวรรณกรรมต่างยุคสมัย กล่าวคือ ผู้แต่งฉบับทั้งสองเรื่อง เลือกใช้คำว่า *อย่า* มากกว่าคำว่า *ควร* เป็นสิ่งสะท้อนขนบการใช้คำบ่ง *ไม่ให้ทำ* มากกว่า ‘ให้ทำ’ ในวรรณกรรมคำสอน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัดส่วนการปรากฏใช้คำบ่งดังกล่าว พบว่า จาก ฉบับเกรกาล คู่ ฉบับเกรกาลใหม่ ปรากฏใช้คำว่า *ควร* ในสัดส่วนที่มากขึ้น เป็นสิ่งแสดงถึงพลวัตทางภาษาที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนทั้งสองเรื่องนี้ โดย *ฉบับเกรกาลใหม่* ที่แต่งในช่วงหลัง แสดงถึงท่าทีและน้ำเสียงที่ผ่อนปรนต่อผู้ออกบรมสั่งสอน มากกว่า *ฉบับเกรกาล* สะท้อนให้เห็นว่า วรรณกรรมคำสอนที่สร้างสรรค์ขึ้นต่างยุคสมัยกัน แม้จะเป็นต้นเค้าจากเรื่องเดิม แต่ช่วงเวลาที่แตกต่างกันส่งผลให้การใช้ภาษาและมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาขับเคลื่อนไป ผู้แต่งที่เป็นปราชญ์ด้านอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ย่อมต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ จึงได้ปรับปรุงให้วรรณกรรมคำสอนที่ประพันธ์ขึ้นในยุคหลังกลมกล่อมยิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะกับยุคสมัยโดยยังคงไว้ซึ่งแนวคิดหลักของวรรณกรรมคำสอนต้นเค้าเดิม

References

- Bandhmedha, B. (1982). **Ditionary of Khmer-Thai, Vols 1-5**. Bangkok: Rungreueangsan.
(In Thai)
- Bunhloi, S. (2015). **Khmer Literature**. Bangkok: Fine Art Department. (In Thai)
- Johny (pseudonym). (2022, March 20). ច្បាប់កេរកាលបទព្រហ្មគីតិ **Wat Khemeraratanaram**.
Retrieved from <https://watkholders.org/ច្បាប់កេរកាល>. (In Khmer)
- Khing Hoc Dy. (2003). **Development of Khmer Literature**. Phnom Penh. AIK.
(In Khmer)
- Khing Hoc Dy. (ed.). (2007). **Khamfaktamat**. Phnom Penh: Ankor Baobookshop.
(In Khmer)
- Ly-Theam Teng. (1960). **Khmer Literature**. Phnom Penh. Seng Nguan Huat.
(In Khmer)
- Ouk Ou. (1972). ច្បាប់កេរកាលថ្មី in **Khamfak KromNgoy**. Phnom Penh: Buddhist
Institute. (In Khmer)
- Phakdeekham, S. (2007). **Relationship of Thai-Khmer Literature**. Bangkok: Armarin.
(In Thai)
- Royal Institute. (2013). **Royal Institute Dictionary. A.D. 2011, (2nd ed.)**.
Bangkok: Royal Institute. (In Thai)
- Royal Institute. (2017). **Dictionary of Literary Terms (2nd ed.)**. Bangkok: Royal Institute
Office. (In Thai)
- Salee, B. (2008). **Contemporary Khmer Literature**. Mahasarakham: Aphichat. (In Thai)
- Songsin, P. (2010) . **Khmer Dedactive Literature**. Bangkok: Dhonburi Rajabhat
University. (In Thai)
- Yoojaroensuk, Y. (2016) “Cbap Phseng Phseng”: Genders in Khmer Didactic Literatures,
Vannavidat, 15, 77-12.1 (In Thai)